

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th January, 2025

KO'RISHIDA NUQSONI BO'LGAN BOLALARNI IJTIMOIIY HAYOTGA MOSLASHTIRISH

Sobirjonova Azizabonu Baxodir qizi

Toshkent Kimyo xalqaro universitet Special pedagogy fakulteti talabasi

azizaboxodir04@gmail.com

+998881053245

Annotatsiya:

Ushbu maqolada ko'zida nuqsoni bo'lgan bolalarni ijtimoiy hayotga moslashtirish va ularga yordam berish, ularning sog'lig'iga qarash, ta'limiga yordam berish, kasblarga yo'naltirish, ularni hayot yo'lida qo'llab quvatlash, ko'chalarda befarq bo'lmaslik va shu bilan birga ularga past nazarda qaramaslik va ular ham sog'lom insonlar kabi yashashga xaqli ekanligini va ular haqidagi ma'lumotlar shu maqolada to'liq yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: Ko'zida nuqsoni bo'lgan bola, Qo'llab quvvatlash, Ijtimoiy hayot, Ta'lim, Kasbga yo'naltirish, Brail yozuvi, Yordam, Imkoniyat, Ko'rish qobiliyati, Zaif ko'ruvchilar, Ko'rlar, Tiflopedagog, Logoped, Rivojlantirish, Sog'ligi.

Аннотация:

В данной статье рассматриваются адаптация слабовидящих удавов к социальной жизни и помощь им, забота об их здоровье, помощь в их образовании, направление в профессии, поддержка на жизненном пути, равнодушие на улице. в этой статье и в то же время не смотреть на них свысока и что они имеют право жить как здоровые люди, и информация о них полностью раскрыта в этой статье.

Ключевые слова: Слабовидящий ребенок, Поддержка, Социальная жизнь, Образование, Профориентация, Брайль, Помощь, Возможность, Зрение, Слабовидящий, Слепой, Логопед, Логопед, Развитие, Здоровье.

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th January, 2025

Annotation:

This article discusses the adaptation of visually impaired boys to social life and assistance to them, caring for their health, assistance in their education, direction in the profession, support on the path of life, indifference on the street. In this article and at the same time do not look down on them and that they have the right to live as healthy people and information about them is fully disclosed in this article.

Keywords: Visually impaired child, Support, Social life, Education, Career guidance, Braille, Help, Opportunity, Vision, Visually impaired, Blind, Speech therapist, Speech therapist, Development, Health.

Dunyo bo'yicha ko'zi ojiz bolalarning aniq foizi haqida ma'lumot topish qiyin, chunki statistikalar mamlakatlar kesimida farq qiladi va muntazam yangilanmaydi. Biroq, Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, dunyoda taxminan 1,4 million bola ko'zi ojiz hisoblanadi. Bu ko'rsatkich global bolalar aholisining taxminan 0,1% ini tashkil etadi. Shuningdek, 13-noyabr kuni butun dunyoda Xalqaro ko'zi ojizlar kuni sifatida nishonlanadi, bu kun ko'zi ojiz va zaif ko'ruvchi insonlarning muammolariga jamoatchilik e'tiborini jalb qilishga qaratilgan.

Ko'zi ojiz bolalarga ijtimoiy yordam ko'rsatish juda muhim, chunki ular jamiyatda to'liq hayot kechirishlari va o'z salohiyatlarini ro'yobga chiqarishlari uchun qo'llab-quvvatlashni talab qiladi. Quyida ko'zi ojiz bolalar uchun taqdim etiladigan ijtimoiy yordam turlari keltirilgan:

1. Ta'lim va maxsus maktablar

Maxsus maktablar yoki inkluziv ta'lim dasturlari orqali o'qitishi.

Brayl yozuvini o'rgatish va undan foydalanish uchun jihozlar taqdim etish.

Raqamli va ovozli o'qitish texnologiyalari bilan ta'minlash.

2. Texnik vositalar va uskunalar

Ovoz chiqaruvchi qurilmalar va ekranni o'qiydigan dasturlar.

Brayl printerlar va maxsus o'yinchoqlar.

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th January, 2025

Ko'zi ojizlar uchun navigatsiya qurilmalari (masalan, ovoqli GPS).

3. Tibbiy yordam

Ko'z sog'lig'ini saqlash va yaxshilash bo'yicha profilaktika va davolash.

Ko'zi ojizlik sabablarini aniqlash va mumkin bo'lsa, operatsiya qilish imkoniyatlarini o'rganish.

4. Ijtimoiy qo'llab-quvvatlash

Jamiyatga integratsiya qilishga qaratilgan dasturlar.

Psixologik maslahat va ruhiy yordam.

Nogironlik nafaqasi va boshqa moliyaviy yordam turlari.

5. Madaniy va sport faoliyati

Ko'zi ojiz bolalar uchun moslashtirilgan sport turlari (masalan, goalbol).

Madaniy tadbirlar va ijodiy to'garaklar tashkil etish.

6. Oilaviy qo'llab-quvvatlash

Ota-onalarni maslahat bilan ta'minlash va bolalarga qanday yordam berish kerakligi haqida treninglar o'tkazish.

Ko'zi ojiz bolalarga yordam ko'rsatadigan xalqaro va mahalliy tashkilotlar mavjud. Masalan, Ko'zi ojizlar uyushmasi, UNICEF, yoki maxsus nodavlat tashkilotlar nogiron bolalar manfaatlarini himoya qiladi.

Ko'zi ojiz bolalarni kasbga yo'naltirish ularning jamiyatga integratsiyasi va mustaqil hayot kechirishlari uchun juda muhim. Ushbu jarayon ularning qobiliyatlari, qiziqishlari va imkoniyatlariga mos keluvchi kasblarni tanlashda yordam beradi. Quyida bu yo'nalishdagi asosiy chora-tadbirlar keltirilgan:

Kasb tanlashni o'rganish

Shaxsiy qiziqish va qobiliyatlarni aniqlash: Psixologlar va maxsus pedagoglar bolalarning kuchli tomonlarini aniqlab, ularga mos keluvchi kasblarni tavsiya etadi. Motivatsiya va o'z-o'zini baholash: Ularning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirish uchun motivatsion dasturlar tashkil etiladi.

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th January, 2025

2. Moslashtirilgan o‘quv dasturlari

Ko‘zi ojiz bolalar uchun maxsus kasbiy ta’lim dasturlari ishlab chiqiladi.

Texnologiyalar va ovozli uskunalaridan foydalanib o‘qitish, masalan, kompyuter dasturlari, ovozli tahrirlovchi va boshqa vositalar.

Masofaviy ta’lim imkoniyatlarini qo‘llash.

3. Amaliy tajriba va treninglar

Ko‘zi ojiz bolalarga moslashtirilgan kasbiy treninglar o‘tkazish.

Ish amaliyotini tashkil etish va real hayotiy tajriba berish.

Ko‘zi ojizlar uchun maxsus ishlab chiqarish markazlari tashkil qilish.

4. Mos keluvchi kasblar

Axborot texnologiyalari: Kompyuter dasturlari, ovozli tahlil dasturlari.

Musiqqa: O‘qituvchi, bastakor, musiqa asboblari sozlash.

Hunarmandchilik: To‘qimachilik, hunarmandlik, zargarlik.

Maslahatchilik: Psixologik yordam, maslahat xizmatlari.

Adabiyot: Ovozli kitob yozuvchisi yoki hikoyachi.

5. Jamiyat bilan hamkorlik

Nogiron bolalar uchun mehnat yarmarkalarini tashkil etish.

Ish beruvchilarning nogiron xodimlarni yollash bo‘yicha xabardorligini oshirish.

6. Maxsus tashkilotlar yordamida yo‘naltirish

Nogironlar uyushmasi yoki ko‘zi ojizlar markazlari bu jarayonda muhim o‘rin tutadi. Ular bolalarni o‘qitish va ishga joylashtirishni tashkil qilishi mumkin.

Ko‘zi ojizlarning jamiyatdagi o‘rni ularga nisbatan qo‘llaniladigan yordam, qo‘llab-quvvatlash va integratsiya choralari bog‘liq. Ular ham boshqa fuqarolar kabi jamiyatda faol bo‘lishi va o‘z salohiyatini namoyon qilishi mumkin. Quyida ko‘zi ojizlarning jamiyatdagi o‘rnini oshirish yo‘llari va ularning rolini ko‘rib chiqamiz:

Mehnat bozorida ishtirok. Ko‘zi ojizlar turli kasblarda muvaffaqiyatli ishlashi mumkin, masalan: Musiqa va san’at: Ko‘zi ojizlar orasida taniqli musiqachilar, qo‘shiqchilar va san’atkorlar ko‘p. Axborot texnologiyalari: Ovozli dasturlar

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th January, 2025

yordamida kompyuter texnologiyalari bo'yicha ishlash. Maslahatchi yoki pedagog: Tajribasi va bilimlarini boshqalarga o'rgatish orqali xizmat ko'rsatish. Madaniy va ijodiy faoliyat. Ko'zi ojiz insonlar adabiyot, san'at va teatr sohasida faol ishtirok etishadi. Ovozli kitoblar yozish yoki hikoya qilish orqali ma'rifat tarqatishadi. Nogironlar huquqlari uchun kurash.

Ko'zi ojizlar nogironlar huquqlarini himoya qilish tashkilotlarida faoliyat yuritib, jamiyatni inklyuziv qilish uchun hissa qo'shishadi. Ijtimoiy adolat va tenglikni targ'ib qilishda liderlik qilishadi. Sport va jismoniy tarbiya. Ko'zi ojiz sportchilar paralimpiya o'yinlari va boshqa maxsus musobaqalarda ishtirok etib, jamiyatga ilhom manbai bo'lishadi. Maxsus sport turlari, masalan, goalbol yoki nogironlar o'rtasida shaxmat.

Jamiyatni rivojlantirishdagi o'rni. Ko'zi ojiz insonlar jamiyatga boshqacha qarash olib keladi va turli muammolarni hal qilishda innovatsion yondashuvlarni taklif qiladi.

Ulardan o'rganish orqali insonlar hayotga va imkoniyatlarga boshqa nuqtai nazar bilan qarashadi. Jamiyatning mas'uliyati. Jamiyat ko'zi ojizlarni qo'llab-quvvatlash uchun quyidagi choralarga e'tibor qaratishi kerak: Infratuzilmani yaxshilash: Ko'zi ojizlar uchun maxsus yo'laklar, belgilangan joylar va qulay muhit yaratish. Ta'lim va ishga joylashish imkoniyatlari: Inklyuziv ta'lim tizimini rivojlantirish va mehnat bozorida tenglikni ta'minlash.

Ko'zi ojiz bolalarning sog'ligini saqlash nafaqat jismoniy, balki ruhiy va ijtimoiy holatlarini yaxshilash uchun ham muhimdir. Ularning salomatligini qo'llab-quvvatlash uchun quyidagi choralar amalga oshiriladi: Tibbiy yordam. Kasalliklarning oldini olish: Prenatal va postnatal tibbiy ko'rik orqali ko'rish qobiliyatini yo'qotish sabablarini aniqlash va bartaraf etish. Muntazam tibbiy kuzatuv: Bolaning umumiy sog'ligi va maxsus ehtiyojlarini muntazam nazorat qilish. Reabilitatsiya xizmatlari: Fizioterapiya va boshqa tibbiy yordam ko'rsatish orqali bola salomatligini yaxshilash. Maxsus vositalar va texnologiyalar. Ko'zi ojizlar uchun moslashtirilgan jihozlar: Braille yozuvi, ovozli qurilmalar va maxsus ko'rish vositalaridan foydalanish. Navigatsiya texnologiyalari: Bolalarning mustaqil harakatlanishi uchun maxsus qurilmalar.

Audiovizual vositalar: O'qish va axborot olishda yordam beradigan ovozli dasturlar.

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th January, 2025

Sogʻlom ovqatlanish va jismoniy faoliyat. Sogʻlom ovqatlanish: Koʻzi ojiz bolalar koʻpincha jismoniy faollik cheklanganligi sababli sogʻlom ovqatlanish orqali semizlik yoki boshqa kasalliklarning oldini olish kerak. Jismoniy tarbiya: Ular uchun moslashtirilgan jismoniy mashqlar va sport turlari. Masalan, goalbol yoki nogiron bolalar uchun yoga. Psixologik va ruhiy yordam. Ruhiy salomatlikni qoʻllab-quvvatlash: Ularning oʻziga boʻlgan ishonchini oshirish uchun psixologik treninglar va maslahatlar. Oilaviy maslahat: Ota-onalarni bolaning ruhiy holatiga eʼtibor qaratishga oʻrgatish. Stressni boshqarish: Bolalarga stress va qoʻrquvni yengishga yordam beradigan usullarni oʻrgatish. Jamiyat bilan integratsiya. Ijtimoiy qoʻllab-quvvatlash: Bolaning ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishi uchun doʻstona muhit yaratish. Teng imkoniyatlar: Taʼlim, sport va madaniy tadbirlarda ishtirokini taʼminlash. Oilaviy qoʻllab-quvvatlash. Ota-onalarni oʻqitish: Bola sogʻligʻi uchun maxsus parvarish va rehabilitatsiya usullarini oʻrgatish. Uyda yordam: Maxsus vositalar va muhitni moslashtirish orqali bolani qulay sharoitda saqlash.

Koʻzi ojiz bolalarga yordam berish uchun ularning ehtiyojlarini tushunish va ularga mos ravishda qoʻllab-quvvatlash koʻrsatish juda muhimdir. Quyida yordam berishning asosiy yoʻllari keltirilgan: Taʼlim va bilim olishni qoʻllab-quvvatlash. Maxsus oʻquv vositalari: Braille yozuvi, ovozli kitoblar va texnologik qurilmalar bilan taʼminlash.

Oʻqitish uchun resurslar: Kompyuter dasturlari va raqamli vositalarni oʻrgatish.

Yordamchi oʻqituvchilar: Individual yondashuv asosida taʼlim olishlariga yordam berish. Tibbiy va texnik yordam. Koʻz sogʻligini saqlash: Muntazam tibbiy koʻrik va zarurat boʻlsa, operatsiyalarni amalga oshirish. Texnologik vositalar: Navigatsiya qurilmalari va ovozli dasturlarni ularga moslashtirish. Rehabilitatsiya markazlari: Harakatlanish va mustaqil hayot uchun maxsus mashgʻulotlar. Ijtimoiy va hissiy qoʻllab-quvvatlash. Doʻstona muhit yaratish: Jamiyatda oʻzini erkin his qilishi uchun tenglik va mehr koʻrsatish. Psixologik yordam: Stress va izolyatsiyaga qarshi kurashda ruhiy qoʻllab-quvvatlash. Oʻz-oʻzini rivojlantirish: Mustaqillikni oshirish uchun koʻnikmalar oʻrgatish. Sport va ijodiy faoliyatni qoʻllab-quvvatlash. Sport turlari: Goalbol, shaxmat va boshqa moslashtirilgan mashgʻulotlarga jalb qilish. Sanʼat va ijod: Musiqa, rasm chizish yoki hikoya yozish orqali ularning isteʼdodlarini rivojlantirish.

International Educators Conference

Hosted online from Toronto, Canada

Website: econfseries.com

7th January, 2025

Oilaga yordam berish. Ota-onalarni qo'llab-quvvatlash: Ularni bolaga qanday yordam berish kerakligi bo'yicha o'qitish. Uy sharoitida yordam: Bolaga qulay muhit yaratish va moslashtirilgan vositalar bilan ta'minlash.

Jamiyat bilan integratsiya. Inklyuziv dasturlar: Maktablar va jamoat joylarida ularga qulay sharoitlar yaratish. Ijtimoiy tadbirlar: Bolalarni madaniy va ijtimoiy hayotda faol ishtirok etishga jalb qilish. Moliyaviy va texnik ko'mak. Nogironlar uchun xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlar yoki xayriya fondlari orqali yordam ko'rsatish. Brayl kitoblari, maxsus qurilmalar va trening dasturlarini moliyalashtirish.

Xulosa

Ko'zi ojiz bolalarga yordam berish uchun eng muhim narsa – ularning ehtiyojlarini tushunish, ularga nisbatan mehribon bo'lish va imkoniyatlarini rivojlantirishdir. Ular jamiyatning ajralmas qismi bo'lishi uchun inklyuzivlikni oshirish zarur. Ko'zi ojiz bolalarning sog'lig'ini saqlash ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Tibbiy yordam, sog'lom turmush tarzi va psixologik qo'llab-quvvatlash orqali ular jamiyatda mustaqil va faol bo'lishlari mumkin. Ko'zi ojizlar jamiyatda boshqa insonlar bilan teng huquqlarga ega va ular ham katta hissa qo'shishlari mumkin. Ularning imkoniyatlarini to'liq amalga oshirish uchun inklyuzivlik va qo'llab-quvvatlash muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. L.R. Mo'minova, Sh.M. Amirsaidova, Z.N. Mamarajabova, M.U. Xamidova, D.B. Yakubjanova, Z.M. Djalolova, N.Z. Abidova.-T.: O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati, 2022
2. Филичёва Т.Б., Чиркина Г.В. Коррекционного обучения и воспитание детей 5-летнего возраста с общим недоразвитием речи. – М.: 2011
3. Elektron resurs.